

Kønomi. Finanskrisen blev skabt af mænd, og skal vi undgå fremtidige katastrofer, må kvinder til tops i bankerne, lyder det fra EU-kommissionen. Men er kvinder vitterlig bedre?

Finansfeminisme

AF NIKLAS HESSEL

For tiden gøres der store bestræbelser på at rydde op efter finanskrisen og undgå, at løsslupne banker igen hensætter Europa i økonomisk kaos. Der arbejdes på bankunion, skærpede kapitalkrav og stress-test af finansinstitutionernes sundhedstilstand. Men muligvis findes der en mere ligefrem metode til at modvirke finansiel tøjlesløshed: Måske består kuren i at genne mænd på porten og sende flere kvinder ind på branchens ledelsesgange og bestyrelsesposter. I hvert fald har EU-Kommissionen gang på gang argumenteret for større kønsbalance i sektoren ved at fremhæve, hvordan manglen på feminine dyder var en afgørende faktor bag krisen. Sidste år sagde økonomi-kommissær Olli Rehn: »I forskellige vurderinger af den højrisikable gambling i den finansielle sektor op til krisen er der tegn på, at især mandlige ansatte var ansvarlige for hovedparten af den usunde risikotagning. Det er blevet foreslået, at flere kvindelige ansatte ville have modvirket sådan overdreven risikotagning,« bemærkede Rehn, som ikke tog stilling til, om udlægningen var »fuldt ud underbygget«, men alligevel erklærede sig overbevist om, at større kønslighed vil have økonomiske fordele.

Kommissionens viceformand Neelie Kroes har tidligere udtalt, at havde den amerikanske investeringsbank Lehman Brothers – hvis fald fik finanskrisens dominobrikker til at vælte – været oppebåret af Lehman Sisters, så var det aldrig gået så galt. »Generelt set er kvinder lidt mindre ego-drevne og lidt mere ansvarlige end mænd,« kundgjorde Kroes i 2009. Som det hed i en kommissionsrapport året efter: »I finansindustrien er en positiv konsekvens ved den nylige krise, at der nu er en fælles konsensus om, at den mandsdominerede kultur må ændres, hvis sektoren skal opføre sig mere ansvarligt i fremtiden.« Har erkendelsen ikke forplantet sig, står politikere klar med en hjælpende hånd. Ny EU-lovgivning, det såkaldte CRD4-direktiv, pålægger større finansinstitutioner at opstille planer for, hvordan man opnår en mere ligelig kønsbalance. Og EUs justits-kommissær Viviane Reding fik i november Europa-Parlamentets opbakning til et lovforslag om, at de tungeste børsnoterede virksomheder i EU inden 2020 skal sikre mindst 40 procent bestyrelsesposter til kvinder. Men kan det virkelig passe, at kønnet er afgørende for, om den finansielle sektor kører sig selv ud over afgrunden eller ej?

Testosteron-feber

Ser man på forskningen, findes der faktisk belæg for, at kromosomsammensætningen gør en finansiell forskel. I et nyligt studie af forskere ved Vaasa Universitet i Finland og en afdeling under USAs finansministerium undersøges, hvordan amerikanske banker med kvindelige ledere klarede sig under krisen sammenlignet med mandligt anførte pengeinstitutter. Over 6700 banker indgik i datamaterialet. Efter at have tjekket for andre faktorer såsom institutionernes risikoprofil og økonomiske forskelle mellem delstaterne kommer forskerne frem til, at der er en statistisk sammenhæng mellem kvindelig ledelse og mere righoldige mængder af egenkapital, som polstrer banken.

»Banker med kvindelige ledere var bedre kapitaliseret og derfor bedre i stand til at absorbere stød fra krisen,« siger Sami Vähämaa, professor i finansiering ved Vaasa Universitet. »Vores anden konklusion er, at små banker ledet af kvinder havde en mindre sandsynlighed for at gå fallit, og det hænger selvfølgelig sammen med den højere egenkapital,« tilføjer han.

Vähämaa påpeger, at resultatet stemmer godt overens med flere eksperimenter inden for psykologi og adfærdsforskning, som finder, at mænd er mere risikovillige, ligesom kvinder typisk er mindre overoptimistiske.

Måske er der gangbare biologiske forklaringer på forskellene. Det mener John Coates, der forsker i neurobiologi ved Cambridge University og tidligere har handlet med derivater hos finansgiganterne Goldman Sachs og Merrill Lynch.

»Der sker noget særligt i et handelslokale, når en person eller hele markedet fanges ind i et *bull run* (hvor priserne stiger, *red.*) – folks adfærd ændrer sig,« siger Coates. »Før jeg blev forsker, forekom det mig, at det skete oftere for mænd end kvinder. Og vores resultater synes at understøtte det.«

I et studie lavede Coates feltarbejde hos et handelsrum i City of London og fulgte i otte dage 17 mandlige ansatte, som arbejdede med hurtig handel af værdipapirer. Forskerne tog to gange daglig spytprøver fra medarbejderne, fulgte deres succesrate og udspurgte dem om private forhold, som kunne påvirke deres tilstand. Forskerne fandt, at testosteron-niveauet steg på dage, hvor de handlende tjente mere end gennemsnitligt på markedet, ligesom resultaterne tydede på, at en høj testosteron-produktion fra morgenstunden kunne forudsige høj indtjening senere på dagen.

Det passer med den såkaldte »vinder-effekt«, hvor øget testosteron-produktion sætter gang i en positiv, selvforstærkende spiral. Problemet er, at effekten kan gå for vidt, så man hinsides et vist niveau begynder at tage overlede beslutninger i sin sejrslus. Og da mænd producerer meget mere testosteron end kvinder, findes det kønsmæssige, biologiske grundlag for finansindustriens irrationelle udsving muligvis her.

»Der er gode videnskabelige grunde til at tro, at kvinder er, hvis ikke immune over for 'vinder-effekten', så i hvert fald oplever den i meget mindre grad,« siger Coates. Både på grund af testosteron-produktionen, men også fordi kvinders stressreaktioner synes at være mindre knyttet til konkurrenceforhold end mænd og være mere ansporet af sociale forhold, forklarer forskeren, som mener, at flere kvinder i finansbranchens højere luftlag kunne gøre meget for at fremtidssikre den: »Det vil bestemt være noget, som vil kunne bidrage til at dæmme op for risiko-tagningen i den finansielle verden.«

Oversolgt køn

I den danske finansverdens top er kønsbalancen klart i mændenes favør: Cirka 25 procent af de overordnede ledere er kvinder (heri indgår ikke øverste direktører), viser 2013-tal fra Finanssektorens Arbejdsgiverforening. Hos Finansrådet køber vicedirektør Louise Caroline Mogensen ikke budskabet om, at flere kvinder på tunge poster vil føre til en mere bæredygtig banksektor:

»Rangvid-rapporten om finanskrisens årsager fremhæver ikke mændenes rolle som en begrundelse, men blandt andet utilstrækkelig bankledelse. Derfor har myndighederne reageret med regulering, som skal begrænse risikotagning, og vi har i sektoren selv lavet et ledelseskodeks. Du kan ikke sige, at hvis der

bare havde siddet kvinder, så var alt gået anderledes. Det er fint med kvinder på ledende poster, men så skal de være der, fordi de besidder kompetencerne.«

Måske gør politikere også klogt nok i at holde igen med euforien over et feminint finans-touch. Forskerne er nemlig langt fra enige om, hvor stor en rolle kønnet spiller. Spørger man Julie Nelson, professor i økonomi ved University of Massachusetts, som har undersøgt over 30 studier inden for blandt andet økonomi og psykologi, er der udbredt tendens til at oversælge effekten.

»I den økonomiske og finansielle forskning stopper man tit ved konklusionen om, at der eksisterer en forskel på mænd og kvinder, men det viser sig generelt, at den er ganske lille,« siger Nelson. »Måske er forskellen statistisk signifikant, men resultatet kan skyldes nogle få ekstreme udsving, mens langt de fleste mænd og kvinder handler ens,« forklarer professoren, som fandt, at graden af overlap mellem de to køn ofte lå omkring 80 procent i grupperne.

Adfærdseksperimenter har også vist, at konteksten betyder meget for, hvordan mænd og kvinder agerer.

»Hvis mænd befinder sig i en situation, hvor der lægges op til at handle 'maskulint' og konkurrencestærkt, vil de konkurrere meget, mens kvinder vil tage færre risici end ellers, når man itale-

sætter kønsstereotyper om, hvad der er kvindeligt,« siger Nelson.

Hun mener, at ideen om kvinders naturlige moderation beløber sig til såkaldt 'benevolent stereotyping' – en art velment diskrimination: »Problemet ved at tænke på kvinder som mere forsigtige er, at man så også synes at konkludere, at de ikke hører til i de risikovillige brancher, som ofte er velbetalte sektorer,« siger hun. »Der er gode grunde til at fremme kvinder i ledelse, men det er farligt at hægte dagsordenen op på antagelser om biologiske forskelle.«

Ekstremt skråplan

I den hjemlige banksektor er der ikke meget, som tyder på, at kvinders tilstedeværelse i bestyrelsen er kvalitativt anderledes end mænds. Det ses i en analyse af danske pengeinstitutters nøgletal fra 2005-2009 af professor Caspar Rose, CBS, som snart publiceres. Her undersøger Rose, om der er en sammenhæng mellem forskellige mål for god ledelsespraksis – heriblandt andelen af kvinder i bestyrelsen – og fem målekriterier for sund bankforretning, som Finanstilsynet har opstillet (ejendomsseksponering, likviditetsoverdækning, forholdet mellem indlån/udlån, udlånsvæksten og summen af store engagementer). Kvinder sad i perioden på 12 procent af bestyrelsesposterne.

»Man kan ikke sige, at kvinder i bestyrelsen har nogen særlig effekt i den ene eller anden retning,« siger Caspar Rose. »Der er en vis sammenhæng mellem kvinder i bestyrelsen og øget eksponering over for større engagementer – altså over for relativt få, store kunder. Men effekten er ikke stor, så jeg vil ikke konkludere hårdt på det.«

Ud fra en overordnet betragtning kalder Rose det »et ekstremt skråplan at skifte kvalifikationer ud med køn«. Herhjemme har regeringen valgt den bløde variant: I december 2012 pålagde man de 1100 største private virksomheder samt de offentlige institutioner at opsætte mål for flere kvinder i bestyrelsen og planer for at indfri projektet; Ligestillingsministeriets succeskriterium er 40 procent, men der er ingen håndfaste sanktioner.

Spørger man professor Sami Vähämaa, som var med til at lave studiet af amerikanske bankers kvindelige fortrin, er politiske aktioner ikke tilrådelige: »Jeg bryder mig ikke om, at virksomheder skal tvinges til at ansætte folk på grund af deres køn. Min holdning er, at de bedste skal ansættes,« siger han.

De kvindeligt anførte amerikanske banker (som udgør 5,4 procent af de undersøgte) klarer sig i undersøgelsen i snit 0,6 procentpoint bedre på egenkapitals-fronten end de pengeinstitutter, som ledes af mænd.

A STAR ALLIANCE MEMBER

BOOK ROMANTIK!

1.000.000 BILLIGE REJSER PÅ SAS.DK
BOOK SENEST 14. JANUAR

ALTID INKLUDERET
EuroBonus-point
23 kg bagage
Valg af sæde
Kaffe & dagens avis

0,-

Rejs i perioden 28/1-31/10 2014

SAS